

„Hét évtized a zene és a művészet szolgálatában”

MEGHÍVÓ ÜNNEPÉLYES KÖNYVBEMUTATÓRA

Tisztelt Címzett!

Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt a **NEMES-TÖRTÉNETEK — Budafok-Tétény zenei kultúrája Nemes László élete tükrében** című könyv ünnepélyes bemutatójára.

Köszöntőt mond: **Karsay Ferenc** polgármester
Beszédet mond: **Németh Zsolt** országgyűlési képviselő, a Kültügyi Bizottság elnöke és **Magyar Margit**, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége általános elnökhelyettese, a budapesti Tóth Aladár Zeneiskola AMI igazgatója és **dr. Szincsik József** operaénekes

Az ünnepi műsor közreműködői:
Hegedűs Endre zongoraművész
Létay Kiss Gabriella énekművész
Markó György csellóművész
Szabó Marcell zongoraművész
Tóth Marcell csellista, Nemes László tanítványa
Zongorán közreműködnek: **Kubinyi Zsuzsanna** és **Kriesch András**

Moderátor: **Zelinka Tamás**, a Parlando zenepedagógiai folyóirat felelős szerkesztője

A könyv Budafok-Tétény önkormányzata felkérésére és támogatásával született meg, amelyben Nemes László életét és gazdag zenei munkásságát mutatja be a szerző, **Sulyok László**.

A könyvbemutató időpontja és helyszíne:
2024. szeptember 12. (csütörtök), 17 óra
1221 Budapest, Városház tér 11., Záborszky Nándor Díszterem

A szerző a bemutatót követően dedikálja a könyvet.

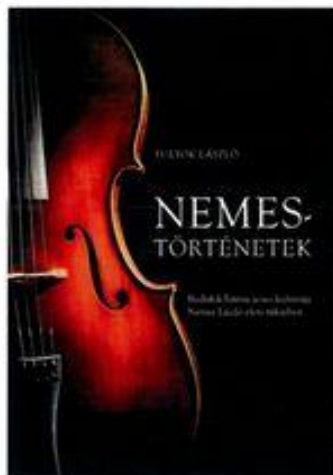
Kérem, hogy részvételi szándékát a levél olvasását követően – de legkésőbb 2024. szeptember 9-én (hétfőn) 12 óráig – szíveskedjen jelezni! Visszajelzését az alábbi e-mail-címen várjuk: pappl@bp22.hu

Megjelenésére feltétlenül számítok!

Budapest, 2024. szeptember 4.

Tisztelettel:

KARSAY FERENC
polgármester

<https://www.youtube.com/watch?v=H10EUA1f5sQ> (18:00)

Sulyok Lászlónak* Nemes-történetek címmel jelent meg az az életrajzi könyve, amely Nemes László 70 éves munkássága előtt tiszteleg. A kötetet szeptember 12-én mutatták be a Városházán egy egész estés ünnepség keretében.
(A Promontormédia filmje a 2024. IX. 12-i könyvbemutatóról)

1.
AZ ÖNÁLLÓ ZENEISKOLA ELSŐ SZÓSZÓLÓJA
Beszélgetés Csák Józseffel

Vannak emberek, akik nem egy, hanem két vagy akár több néven is ismertek a környezetükben. Ilyen ember dr. Szincsák/Csák József is. Még kisgyermekkorában vezetett útja Kisvárdáról Budafokra, ahol letelepedett, és házat épített – abban lakik mind a mai napig. Saját tervezésű villa, ezért aligha kell ecsetelnünk, hogy lakályos és kényelmes, a legkényesebb ízlésnek is megfelelő. Meglehet, hogy ő ma már – évtizedekkel az építés után – máshogy gondolja, de a látogató, e sorok jegyzője nem egyeztette véleményét az építész-mérnökkel, egyetemi oktatóval, operaénekesssel, Budafok-Tétény díszpolgárával. (Ez utóbbi minőségében Nemes László és ő ugyanannak a körnek a tagjai.) Megvan a kettős névhasználat magyarázata is – hogy a „titok” szó használatával ne keltsünk fölöslegesen sejtelmességet, valamiféle megfoghatatlan varázslat benyomását –, de erről beszéljen ő maga.

– A két név között az a különbség, hogy majd tízévi magántanulás után, 1984-ben szerződtem le, mint magánénekes a Magyar Állami Operaházhoz, de a főállásomat megtartottam. Mert az volt az elképzelésem, hogy mi van akkor, ha kiderül, egy éven vagy egy hónapon belül, hogy tehetségtelen vagyok, unmuzikális és fejlődésképtelen, képzetlen, nem jó a karosszériám a rendezőnek, és otthagytok egy ilyen szép hinterlandot. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, az építész karon tanítottam ugyanis. Mihály András volt az igazgató az Operaházban, aki meghallgatott engem egy próbaéneklésen. Azt mondta, na mondok valamit magának, nem felelt meg, akkor mi lesz? Mondom, hát semmi, nem fogok a

villamos alá feküdni, hanem felülök a villamosra, tetszik tudni, és visszamegyek, mert mi most tanszéki értekezletet tartottunk, ahonnan eljöttem (akkor én tanszékvezető-helyettes voltam), és ennyi.

– Utánanézttem, erre a próbaéneklésre 1985-ben került sor, ami után Mihály András azonnali hatállyal leszerződtette, miközben egyetemi tanári Szincsák József dr. építész-mérnök, operaénekes, festő állásában is megmaradt. Ekkor vette fel dr. Szincsák József a Csák József művésznevet... És most váltunk! Nemes László ugyanis visszaemlékezésében meleg szívvvel emlékezett Önre, aki teljes mellszélességgel állt mellé az 1960-as évek végén az önálló budafoki zeneiskola létrehozásában. Miként emlékszik kettejük megismerkedésére?

– Nemes Lászlót egy hivatalos ülésen ismertem meg. Annak az ülésnek pedig az volt a témája, legyen-e zeneiskola a kerületben, mert összevissza zeneoktatás folyt előtte. Én akkor, mint fiatal mérnök, nagyon sokat szaladgáltam a Tanácsba, mert házakat terveztem, és állandó intézkedni valóim voltak. Egyszer rám csapták az ajtót, és azt mondták, te gyere ide,

és legyél tanácsstag, és tanácsstag lettem. Mint tanácstagot beválasztottak a Végrehajtó Bizottságba, és végrehajtó bizottsági tag lettem... 25-26 éves voltam... Utána a Fővárosi Tanács ifjúsági bizottságának elnökeként is dolgoztam... Nekem sok van a rovásomon. *(Göcögünk a megjegyzésen.)*

– *Legalább így lehetősége és a beosztásainál fogva ereje is volt a cselekvésre, a segítségre.*

– Így van, mert én akkor, mint végrehajtó bizottsági tag rögtön kiálltam a zeneiskola létesítése mellett. És mindjárt meg is magyarázom, hogy miért. Emlékszem rá, hogy is volt itt a kerületben a zeneoktatás... Hét-nyolc éves voltam, amikor Kisvárdáról az édesanyámmal és a nővéremmel felköltöztünk a nagynénémhez és az anyai nagyanyámhoz, akik itt laktak Budafokon, fenn a hegyen a kispiac melletti egyik utcában. Szerettem volna zenét tanulni, mert ott, ahol eredetileg éltünk, volt egy ócska pianínó, de azt a költözködés elvitte. Valaki ajánlotta nekem, hogy az Antal utcában – a mai József Attila utcában – lakik egy zongoratanárnő, Sarkantyú Piroska néni. Elmentem hozzá, és mondtam neki, szeretnék zongorázni tanulni. „És van hangszeretek, kisfiam?” – kérdezte. „Az nincsen.” „No, akkor meghallgatlak, hallásod van-e, ritmikai készséged.” Végül azt mondta, tanítani fog. „Mindig utolsónak jössz, és mikor mindenki elment, itt maradsz, és itt fogsz nálam gyakorolni.” És ez így ment egy darabig. Egyszer Sarkantyú Piroska néni azt mondta, ez az 50-es évek elején volt: „Itt az utcában találtam neked egy helyet, a továbbiakban oda járhatsz gyakorolni.” Oda jártam mindaddig, míg a néni azt mondta nekem: „Kisfiam, ne haragudjál, de nemsokára kisbabám lesz, és nem tudsz nálunk zongorázni, mert a gyerekeknek csend kell...”

De az életben nincs véletlen, csak predesztináció van, én ezt vallom. Kétszáznyolcvannyal év múlva, képletesen szólva, megjelenik nálam egy házaspár, akkor én már építész mérnök vagyok, és azt mondja: „Mérnök úr, szeretnék egy házat terveztetni magunknak.” Veszem fel az adatokat, hol van az a telek, hogy hívják, mikor született és a többi. Majd megkérdem: „Maguk nem az Antal utcában laktak?” „Dehogynem.” „No, akkor maga miatt nem lettem én zongoraművész, a mindenit neki! ...” És hát nagyot nevtünk. A zongoratanárnőm fia volt... Volt még egy híres zongoratanárnő itt a kerületben, Hevesi Ilma néninek hívták. Amikor pedig államosították a magánoktatást, akkor Huszár Gézához kerültem, a Vojnovich-Huszár Villa tanárához. Aztán a Szent István téri Általános Iskola alagsorában volt a zeneiskola. Tehát összevissza ment ez. Ismertem, és ezért támogattam Nemes Lászlót, amikor megjelent a végrehajtó bizottság előtt azzal, hogy szeretné itt rendeztetni a zeneoktatást. Nekem nagyon szimpatikus volt, hogy a fiatalokat akarja elkapni, elvinni arra az útra, amit Bartók és Kodály megálmodott, és amit a magyar népzene is kijelöl, hogy okosan, értelmesen és tudatosan tanítsuk a zenét. Ehhez pedig pénz és segítség kell.

– *Az elhangzott válasz beillik akár egy kis helytörténeti előadásnak...*

– Akkor hadd említhessem már meg Cziffra Öcsit is, Cziffra György világhírű zongoraművész fiát. Itt laktak a kerületben, Budafokon, a Promontor utcában, amíg 56ban nem disszidáltak. Négusnak hívtuk az Öcsit, mert az apja és a nagyapja ágáról örökölt egy kicsi barna bőrt. Cziffra Öcsi fantasztikus volt. Sarkantyú Piroska nénihez járt ő is. Neves karmester lett belőle. Korai, tragikus halála megakadályozta, hogy édesapjához hasonló világkarriert építsen ki magának.

– *Visszatérve a 60-as évek végére, sokat kellett győzködni a kerületi Tanács végrehajtó bizottságát, hogy a zeneiskola ügye mellé álljanak?*

– Sokat nem kellett, de azért kellett győzködni, és hihető indokokat felsorolni, ami meghozta a végeredményt. Nekünk is lett zeneiskolánk!

– *Későbbi kapcsolatuk, ahogyan én tudom, már nem ilyen hivatalos volt. Akkor már működött az önálló zeneiskola, fellendült a XXII. kerület zenei élete, és számos zenei rendezvény, koncert, előadást örvendeztette meg az ittenieket. Annak a tisztelgő, ünnepi hangversenynek, melyen a 70 éves Nemes Lászlót köszöntötték, kezembe akadt a szórólapja: Csák József is fellépett remek tenorjával.*

– Én hirtelenjében egy olyan koncertre emlékezem, amelyik a Tanácsháza nagytermében volt, és Kodály Zoltán özvegye, Sáríka asszony is kijött rá. Nekik is terveztem a házukat. Nemes Laci is ott volt. A hangverseny után volt egy kis fogadás, ott álltunk Sáríkával, és beszélgettünk. Laci körbejárkált. Sáríka azt mondja nekem, fogadjunk, ez a jó ember meg akar velem ismerkedni. Noná, hát rá kell nézni, mondom, és akkor bemutattam őket egymásnak.

– *Dr. Szincsák/Csák József és Nemes László szíves kapcsolata pedig kiállta az idők próbáját, jól mondom?*

–A kapcsolatunk, a barátságunk valóban a megismerkedésünk óta tart. Nagyon nagy szimpátia keletkezett kettőnk között. Laci nagyon nagy dolgot vitt végbe ebben a kerületben a zeneoktatás és a kulturális fejlesztés tekintetében. Lehet, hogy ha ő nem csinálja meg, akkor megcsinálja más, sokkal később, amikor már, hogy úgy mondjam, könnyű volt. Nemes László igazgató úr akkor kezdte el, amikor nem volt semmi, semmi nem volt. Úgy dolgozott, olyan tetteket hajtott végre, melyek által jelképpé vált a kerületben zenei szempontból. Állítom, ő az az ember, akinek talán ellensége sem lehetett, és ez nagy dolog.

2.

CSELLÓMŰVÉSZ TANÍTVÁNY Beszélgetés Markó Györggyel

Markó György gordonkaművész alsófokú zenei tanulmányait a pápai ének-zenei általános iskolában végezte. A győri zeneművészeti szakközépiskolában 1965–69 között tanult. Utána a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola következett. Itt szerzett gordonka, kamaraművész oklevelet 1974-ben. Ugyanebben az évben felvették a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarába. 1977-ben házasságot kötött Balogh Klára hegedűművésszel, akivel két fiút, Ádámot (1982) és Bálintot (1985) neveltek fel. Az egész család Tihanyban él, 2015 óta, mint említette: mindannyiuk örömére.

– *Hegedűre vágyott, cselló lett belőle. Hogyan történt ez?*

– 1957 őszen kezdtem el az általános iskolát. Nem volt kérdés, hogy zenét tanulok, mert első kisgyermekkorai megnyilvánulásaim – a rádió előtt ülve hallgattam bémultan a komolyzenei műsorokat – meghatározták az irányt. Pedagógus édesanyám két bátyámat is taníttatta.

Ismervén a zeneiskola tanári karát, bement, hogy beírasson hegedűre. A beíratás helyét keresgélve a folyosón belefutott Laciba [*Nemes László – S. L.*], aki izgatottan kérdezte őt, hogy harmadik fiát milyen hangszerre kívánja beíratni. Édesanyám mondta a hegedűt. Lacinak, aki akkor még nem végezte el a tanárképző főiskolát, de már tanított, nem volt elég növendéke. Addig-addig gyözködte édesanyámat, míg én a csellónál kötöttem ki.

– *És megbánta?*

– Semmiképpen nem. Bár az adottságaim a hangszerhez nem voltak ideálisak, ugyanis kicsi a kezem, és alacsony is voltam a hangszerhez. Nagyon sokáig anyámnak kellett hoznia, mert én a földön húztam volna. Féltetni kellett a hangszert, nehogy valaki szánkónak vagy egyébnek használja. Hallottam már ilyen történeteket, mert a gyerekek elég kreatívak tudnak lenni.

– *Említette, hogy édesanyja pedagógus volt. Mit jelent ez konkrétan?*

– Tanítónő volt. Szenvedélyes zenerajongó, maga is autodidakta módon zongorázott. Nagy fájdalma, hogy nem tanulhatott zenélni. Erdélyből áttelepült pedagógus nagyszüleimnek a két háború között erőn felül kellett támogatniuk a tanulmányaiban. Ráadásul sokan voltak a családban, a zenei taníttatására már nem maradt lehetőség.

– *A fivérei milyen hangszeren tanultak játszani?*

– A legidősebb bátyám zongorázott, egész jól, a fiatalabb bátyám pedig hegedült, hallgatható módon. Egyébként ez is szerepelt Laci részéről az indokok között: ha én csellót tanulok, akkor meglesz a zongorás trió. Bátyáim az érettségiig tanultak hangszert.

– *Ön ismerte korábbról a csellót, volt valami fogalma róla?*

– Kezemben biztos nem volt... Nekem hétévesen mindegy volt, milyen hangszert adnak a kezembe. Laci szenvedélyes, meggyőző beszéde hatott anyámra, és nem bántuk meg. Az első emlékem ebből a korszakból, hogy körülbelül egy-két hónap tanulás után eljátszhattam koncerten egy 30-40 másodperces bölcsődalocskát. Ilyenkor szülőkkel telik meg a terem. Hatalmas öntudattal, nagy mellénnyel leültem, leszúrtam a csellót az akkor még olajos padlóba, és mint ami a világ legtermészetesebb dolga, elrittyentettem ezt a dalt. Hatalmas ováció volt, meg kellett ismételni. Így tartott ez három-négy évig, kiskamasz koromig. Fokozatosan fejlődve, sikert aratva haladtam előre. Tízévesen eldöntöttem, hogy ezt akarom csinálni a jövőben is, muzsikus leszek!

– *Nemes László vezette be tehát Önt a gordonkajáték tudományába. Hogyan emlékszik vissza a tanárára?*

Markó György csellóművész

– Rendkívül ambiciózus volt. Oly mértékben szívén viselte a sorsomat, hogy gyakran járt hozzánk a lakásra is órákat tartani. Ellátott tanulnivalóval, lekötötte minden energiámat. Biztatott, segített, vitt előre a pályán. A 60-as évek elején átment Győrbe tanítani, és felmerült mindjárt, hogy kövessem őt. Némi családi tanakodás után e mellett döntöttünk. Így jártam aztán át hetente többször Győrbe. Majdnem ötven kilométer vonattal. Egy óra húsz perc volt a menetidő oda, majd este vissza.

– *Nem irigylem. Igencsak szoros napirendje lehetett. Persze a másik oldala a dolognak meg az, hogy áldozatok nélkül nem megy semmi, nem lehet a csúcsra jutni.*

– Igen, ebben teljesen igaza van. A napom úgy nézett ki hetente kétszer, hogy elmentem otthonról reggel 7 órakor, és este 8-kor, fél 9-kor értem haza. 11-13 éves kisserác voltam. Étlen szomjan. Illetve mégsem, mert vittem magammal ilyen-olyan szendvicseket.

– *Gyakorlásra mikor volt ideje? Vagy hol gyakorolt egyáltalán?*

– A vonaton gyakoroltam. Az valami csoda volt. Jöttek az ingázó gyári munkások. Régi, dohányoszagú kupékban ültünk. Beszélgettek, tréfálkoztak, néha velem is. Gyórszentivánnál megkérdeztem tőlük, nem baj-e, ha előveszem a csellómat, mert gyakorolnom kell, holnap koncertem lesz. Szóval csinálnom kell, mert nincs időm máskor gyakorolni. Azok a hullafáradt, kizsigerelt, nehéz sorsú emberek pedig mosolyogva rábólintottak, persze, kisöreg, csináld csak. Ma is összeszorul a szívem, hogy mennyi jóindulat és kedvesség volt bennük, mert látták, hogy komolyan veszem a dolgomat. És természetesen udvarias voltam... Közben 13-14 éves lettem, elkezdtem kamaszodni, és voltak nálam lelki gondok... No, mindegy, most nem rólam szól a történet... Említésre méltóbb az, hogy 1964-ben Laci elment Budapestre. Arról szó sem lehetett, hogy hetedikes, nyolcadikos koromban otthagyjam a pápai zenei általános iskolát, Pestre sem mehettem koromnál fogva. Laci úgy ítélte meg, ezt követően a család is, hogy felvételizzek a győri konziba korengedménnyel. Felvettek 3. osztályba. Azt mondták, hogy olyan szinten vagyok a hangszeren, ami ennek felel meg. Csakhogy sok más melléktárgy is van már középfokon: zenetörténet, szolfézs, zeneelmélet, zongora stb. Ezekhez viszont nem voltam érett, zöldfülű voltam. Életem nehéz, küzdelmes időszaka következett.

– *De azért csak megbirkózott a nem várt nehézségekkel, és sikeresen vette az akadályokat, hiszen végül hangszerének művésze lett... Nemes László gondokatanár után milyen kezébe került a győri zenekonzervatóriumban?*

– Nem akarom minősíteni a hajdani tanáromat, elég legyen annyi, hogy nem volt sikeres a találkozásunk. Laci folyamatosan figyelte az utamat, és elég jól szabott nekem mindig irányt. Ő is ennél a tanárnál végzett, ismerte a hiányosságait. Meg is beszéltük, hogy nem ott kéne folytatnom, de akkor, 16 évesen nem volt bátorságom Budapestre jönni, amit persze ma már sajnállok. Közben évente egyszer jártak le a zeneakadémiai tanárok meghallgatni a növendékeket. Egy ilyen előjátzáson elejtettem, hogy szeretnék a Zeneakadémiára jelentkezni. Ez a győri tanáromat egy kicsit *nagyon* meglepte.

– *De gondolom, konkrétan nem akadályozta az elhatározásában, mert enyhén szólva, illetlen lett volna. Végül hogyan sikerült a tervét végrehajtani, hogyan jutott be a Zeneakadémiára?*

– Laci segítségével. Úgy gondoltuk, hogy egy külső fülnek is meg kellene ítélnie a felkészültségemet. Bemutatott Csurgai Istvánnak, a zeneakadémiai tanársegédjének, és ő készítette fel a felvételre a rendelkezésünkre álló néhány hónap alatt. Nem minden héten, de elég gyakran jártam fel hétvégeken Budapestre. Tehát hogy a Zeneakadémiára kerültem, abban Lacinak múlhatatlan érdeme van. Nagymértékben számított a közreműködése, a segítsége. Csurgai István később tanárom lett a Zeneakadémián.

– *Ön tehát komoly egyetemista, zeneakadémista lett, Nemes László pedig ugyancsak tette a dolgát a maga területén. Érthető módon meglazult a kapcsolatuk. Mennyire?*

– Az Akadémián természetesen más hatások értek, és tényleg kissé elszakadtunk egymástól. Amikor azonban megnősültem, néhányszor meglátogattuk Budafokon. Éreztem, figyelemmel kísérte az utamat, még ha távolról is.

– *Milyen konzekvenciát vonna le kettőjük kapcsolatáról?*

– Határozottan ki kell jelentenem, hogy nagyon sokat jelentett a pályaválasztásomban, a személyes sorsom alakulásában. Az pedig, hogy milyen szerepet töltött be a magyar zeneoktatásban, önmagáért beszél. A budafoki zeneiskola, a művészeti iskola és a zenekar megalapítása nem hétköznapi képességeket sejtet a személyére vonatkozóan.

– *Ön, a hajdani Nemes-tanítvány, aki 1974-ben gondokaművészként lépett ki a Zeneakadémia ajtaján, milyen pályát tudhat maga mögött?*

– Örömtelít. Mindig jó zenekarban szerettem volna játszani, sikerült. Gyerekkori álmomat élhettem meg, játszhattam végig. Zeneakadémiai tanárom a Rádiózenekar tagja volt, és amikor végeztem, elvitt meghallgatásra. Először ösztöndíjasnak vettek fel, majd jó egy év múlva tag lettem. Sokat tanultam az ott töltött több mint 18 év alatt, de változásra vágytam. Fischer Iván állandó, professzionális fesztiválzenekart kezdett szervezni 1992-ben, és rögtön jelentkeztem. Hatalmas öröömre fel is vettek. Innen mentem nyugdíjba 2015-ben. Folyamatosan játszottam, az utolsó években is, tehát már 70 fölött, szezononként legalább 3-4 programban. És még idén is játszom.

***Sulyok László** magyar-történelem szakos középiskolai tanár, újságíró, publicista könyvének főszereplője Nemes László gordonkatanár, a Budafok-Tétényi Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola és Általános Iskola és a Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar alapító igazgatója, a Magyar Zene- és Művészeti Iskolák Szövetségének alapítója. A XXII. kerületi Önkormányzat kiadásában a tervek szerint 2024. szeptemberében megjelenő könyvből több folytatásban is közreadjuk azokat az emlékezéseket, amelyekben a 2024. szeptember 21-től 88 éves Nemes László egykori növendékei, kollégái és barátai felidézik az együtt töltött évek, évtizedek emlékeit. (A Szerk. megj.)